

A KÖZÚTI ÁRUSZÁLLÍTÁS ELLENŐRZÉSÉNEK RENDSZERE - LENGYELORSZÁG

A közúti áruszállítás ellenőrzésének rendszeréről szóló 2017. március 9-i törvény célja az adórendszer kijátszását megelőző újabb eszköz bevezetése.

A tervezett megoldások között szerepel egy olyan nyilvántartás létrehozása, amelybe három fajta alanynak lesz kötelessége bejelentkezni: az áru feladójának, az áru átvevőjének és a fuvarozónak. A törvény **a feladó alany** alatt azt a gazdasági tevékenységet végző természetes személyt, jogi személyt vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezeti egységet érti, aki:

1) áruk és szolgáltatások forgalmi adójáról szóló 2004. március 11-i törvény értelmében áruértékesítést végez

– végeladóként, az áru fuvarozásának megkezdése előtt – abban az esetben, ha a feladó alany az áru értékesítője, és kiadása után az árut az átvevő alany javára fogja fuvarozni,

– a fuvarozás megkezdésének pillanatában az áru feletti rendelkezésre jogosult megbízottként, abban az esetben, ha az árut az átvevő alany javára a fuvarozás befejezését követően történő értékesítés céljából szállítja,

2) közösségen belüli áruszállítást végez az 1) pontban említett törvény értelmében,

3) áru exportot végez az 1) pontban említett törvény értelmében.

A kötelezett alanyok közül a második **az átvevő alany**, aki alatt a törvény azt a gazdasági tevékenységet végző természetes személyt, jogi személyt vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezeti egységet érti, aki közösségen belüli áruvásárlást, áru importot vagy az áruk és szolgáltatások forgalmi adójáról szóló 2004. március 11-i törvény értelmében végzett áruszállítás esetén áruvásárlást végez.

A harmadik kötelezett a **fuvarozó**, aki alatt törvény azt a gazdasági tevékenységet végző természetes személyt, jogi személyt vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezeti egységet érti, aki áruk fuvarozásával foglalkozik.

A törvény az alanyok mindegyikére meghatározott kötelezettségeket hárít. A törvény 5. cikk (1) bekezdése értelmében **a Lengyelország területén megkezdődő áru fuvarozás** (közösségen belüli áruszállítás, export) esetén **a feladó alany** köteles, az áru fuvarozásának megkezdése előtt:

- a) bejelentést tenni a nyilvántartásba;
- b) megszerezni a referenciaszámot az adott bejelentésre, továbbá
- c) a megszerzett referenciaszámot megküldeni a fuvarozónak.

Az áruk és szolgáltatások forgalmi adójáról szóló 2004. március 11-i törvény értelmében végzett áru fuvarozás esetében (pl. belföldi értékesítés) a feladó alany köteles a referenciaszámot az átvevő alanynak is megküldeni.

Belföldi és közösségen belüli áruértékesítés, illetve export esetén a feladó alany által tett bejelentésnek az alábbi adatokat kell tartalmaznia:

- 1) a fuvarozás megkezdésének tervezett időpontja;
- 2) a feladó alany adatai, azaz: családi és utónév vagy megnevezés, lakcím vagy székhely és adóazonosító szám vagy olyan szám, amely alapján a feladó alany azonosítható az áruk és szolgáltatások ÁFA adózás vagy hozzáadott érték adózás szempontjából;
- 3) az árut átvevő alany adatai, azaz: családi és utónév vagy megnevezés, lakcím vagy székhely és adóazonosító szám vagy olyan szám, amely alapján az átvevő alany azonosítható az áruk

és szolgáltatások ÁFA adózás vagy hozzáadott érték adózás szempontjából (belföldi NIP vagy közösségi adószám);

- 4) az áru felrakási helyének címadatai;
- 5) a fuvarozás tárgyát képező áru adatai, különösen annak fajtája, CN pozíciója vagy a lengyel áru besorolási rendszer - PKWiU (lengyel TEÁOR) alkódja, az áru mennyisége, bruttó tömege vagy térfogata.

A bejelentést az áru fuvarozásának megkezdése előtt a fuvarozónak a következő adatokkal kell kiegészítenie:

- 1) a fuvarozó adatai, azaz: családi és utónév vagy megnevezés, lakcím vagy székhely és adóazonosító szám vagy olyan szám, amely alapján a fuvarozó alany azonosítható az áruk és szolgáltatások ÁFA adózás vagy hozzáadott érték adózás szempontjából;
- 2) a szállítóeszköz forgalmi rendszáma(i);
- 3) az áru fuvarozás megkezdésének tényleges időpontja;
- 4) az áru fuvarozás befejezésének tervezett időpontja;
- 5) engedély, igazolás vagy licenc száma a közúti szállításról szóló 2001. szeptember 6-i törvény előírásainak értelmében, amennyiben azok kötelezőek;
- 6) az áru lerakás vagy a fuvarozás az ország területén történő befejezési helyének címadatai (a közösségen belüli áruszállítás vonatkozásában);
- 7) a fuvarozott árut kísérő fuvarokmány száma.

Az áruszállítás során az árut átvevő alany kiegészíti a bejelentést az áru átvételére vonatkozó adatokkal, legkésőbb az áru leszállítását követő munkanapon. Ez a kötelezettség nem terhel semmilyen alanyt, amennyiben a szállítás tárgyát közösségen belüli áruszállítás vagy export képezi.

A második esetet más tagállam területéről történő áruszállítás (közösségen belüli áruvásárlás) vagy harmadik ország területéről az ország területére történő áruszállítás (import) képezi.

Ebben az esetben az átvevő alany köteles az ország területére történő fuvarozás megkezdése előtt megküldeni a bejelentést a nyilvántartásba, megszerelve a szállítmány referenciaszámát és azt **eljuttatni a fuvarozónak.**

Hasonlón az előbbiekhöz, a bejelentésnek az alábbi információkat kell tartalmaznia:

- 1) az átvevő alany adatai, azaz: családi és utónév vagy megnevezés, lakcím vagy székhely és adóazonosító szám vagy olyan szám, amely alapján az átvevő alany azonosítható az áruk és szolgáltatások ÁFA adózás vagy hozzáadott érték adózás szempontjából;
- 2) az árut feladó adatai, azaz: családi és utónév vagy megnevezés, lakcím vagy székhely, közösségen belüli áruvásárlás esetén az a szám, amely alapján az árut feladó alany azonosítható az áruk és szolgáltatások ÁFA adózás vagy hozzáadott érték adózás szempontjából;
- 3) az áru leszállítási helyének címadatai;
- 4) a fuvarozás tárgyát képező áru adatai, különösen annak fajtája, CN pozíciója vagy a lengyel áru besorolási rendszer - PKWiU alkódja, az áru mennyisége, bruttó tömege vagy térfogata.

Az így kitöltött bejelentést a fuvarozónak az árunak az ország területére történő fuvarozásának megkezdése előtt az alábbi adatokkal kell kiegészítenie:

- 1) a fuvarozó adatai, azaz: családi és utónév vagy megnevezés, lakcím vagy székhely és adóazonosító szám vagy olyan szám, amely alapján a fuvarozó alany azonosítható az áruk és szolgáltatások ÁFA adózás vagy hozzáadott érték adózás szempontjából;
- 2) a szállítóeszköz forgalmi rendszáma(i);
- 3) a fuvarozás megkezdésének helye és időpontja az ország területén;
- 4) az áru fuvarozásának tervezett befejezési időpontja;
- 5) engedély, igazolás vagy licenc száma a közúti szállításról szóló 2001. szeptember 6-i törvény előírásainak értelmében, amennyiben azok kötelezőek;
- 6) a fuvarozott árut kísérő fuvarokmány száma.

A fuvarozás befejezését követően az átvevő alanynak kell kiegészítenie a bejelentést az áru átvételére vonatkozó információkkal, legkésőbb az áru leszállítását követő munkanapon.

A harmadik esetet az áruk Lengyelország területén keresztül történő szállítása képezi, pl. Franciaországból Észtországba. Ebben a helyzetben az összes kötelezettség a fuvarozót terheli.

A fuvarozó az árunak az ország területén történő fuvarozása megkezdése előtt köteles megküldeni a bejelentést a nyilvántartásba, (és ezzel megszerezve a referenciaszámot), amelyben a következő adatokat adja meg:

- 1) a fuvarozó adatai, azaz: családi és utónév vagy megnevezés, lakcím vagy székhely és adóazonosító szám vagy olyan szám, amely alapján a fuvarozó alany azonosítható az áruk és szolgáltatások ÁFA adózás vagy hozzáadott érték adózás szempontjából;
- 2) az áru feladójának adatai, azaz: családi és utónév vagy megnevezés, lakcím vagy székhely;
- 3) az áru átvevőjének adatai, azaz: családi és utónév vagy megnevezés, lakcím vagy székhely;
- 4) a fuvarozás megkezdésének helye és időpontja az ország területén;
- 5) a fuvarozás befejezésének helye az ország területén;
- 6) az áru fuvarozásának tervezett befejezési időpontja az ország területén;
- 7) a fuvarozás tárgyát képező áru adatai, különösen annak fajtája, CN pozíciója vagy a lengyel áru besorolási rendszer - PKWiU alkódja, az áru mennyisége, bruttó tömege vagy térfogata;
- 8) a fuvarozott árut kísérő fuvarokmány száma;
- 9) engedély, igazolás vagy licenc száma a közúti szállításról szóló 2001. szeptember 6-i törvény előírásainak értelmében, amennyiben azok kötelezőek;
- 10) a szállítóeszköz forgalmi rendszáma(i).

Lényeges az, hogy a bejelentés megküldésére és kiegészítésére kötelezett minden alany teljesítse a megküldött bejelentésben vagy kiegészítésében **megadott adatok aktualizálásának kötelezettségét**. Így a fenti adatok körében a tényleges állapot minden változása, pl. a fuvarozás megkezdésének időpontja, aktualizálást igényel. **Az adatok aktualizálása azonban nem vonatkozik a fuvarozás tárgyát képező áru adataira.**

Amennyiben az áru fuvarozása valamely oknál fogja nem kerül sor, megfelelően a feladó alany, az átvevő alany és a fuvarozó elvégzi a bejelentés aktualizálását, megadva az áru fuvarozásától való elállásra vonatkozó információt.

A fuvarozó köteles megtagadni a bejelentési kötelezettség alá eső áru fuvarozásra való átvételét, amennyiben nem kapja meg a referenciaszámot, a bejelentést helyettesítő dokumentumot és a helyettesítő dokumentum elfogadásának igazolását vagy a raktárközi áthelyezésre vonatkozó dokumentumot.

A bejelentés beküldése, kiegészítése és aktualizálása az **Elektronikus Adó-Vám Szolgáltató Platform** közvetítésével történik (**Platforma Usług Elektronicznych Skarbowo-Celnych - PUESC**).

A megfigyelőrendszer eddig nem említett szereplői a **gépkocsivezetők**. A fuvarozó, aki megkapta a referenciaszámot, az áru fuvarozásának megkezdése előtt köteles azt átadni a gépkocsivezetőnek. Ugyanez vonatkozik a bejelentést helyettesítő dokumentumra és ezen dokumentum elfogadásának igazolására, vagy a raktárközi árutovábbítást igazoló dokumentumra.

A gépkocsivezetőnek, az áruszállítás megkezdésének pillanatában rendelkeznie kell referenciaszámmal, vagy az Országos Adóigazgatás rendszerében fellépő meghibásodás esetén a bejelentést helyettesítő dokumentummal és ezen dokumentum elfogadásának igazolásával vagy a raktárközi árutovábbítást igazoló dokumentummal. **Amennyiben a gépkocsivezető nem kapja meg a referenciaszámot vagy a fenti dokumentumok egyikét, a gépkocsivezetőnek meg kell tagadnia az áruszállítás megkezdését.**

Az előírások hatályba lépésével büntetések is érvénybe lépnek. A feladó cég illetve a fogadó cég általi bejelentés hiánya vagy valótlan adatokat tartalmazó bejelentés esetén a szállítmány értékének 46%-át kitevő, de nem kevesebb, mint 20 000 zloty pénzbüntetés szabható ki.

Kiemelve a fuvarozót érintő szabályokat, a törvény 22. cikkének 1. bekezdése szerint abban az esetben, ha:

- 1) **a fuvarozó nem tette meg a bejelentést,**
- 2) megállapításra kerül, hogy az **áru fajtája, mennyisége, tömege, vagy térfogata nem felel meg** a fuvarozó által a bejelentésben megadott adatoknak, a fuvarozóra **20 000 zloty mértékű pénzbüntetést** rónak ki.

Továbbá, amennyiben a fuvarozó **nem egészíti ki** a bejelentésből hiányzó adatokat, amelyekről a törvény 5. cikk 4 bekezdése és 6. cikk 3. bekezdése rendelkezik, a fuvarozót szintén **5000 zloty** pénzbüntetéssel sújtják.

Amennyiben a **fuvarozó:**

- 1) **nem teljesíti** a 8. cikk 1. bekezdésben szereplő kötelezettségét (a bejelentés adatainak **aktualizálása**),
- 2) az árura vonatkozóan **a tényleges állapotnak nem megfelelő adatokat jelent be**, a fuvarozót **10 000 zloty** mértékű pénzbüntetéssel sújtják.

A rendszer lényeges elemét képezi a referenciaszámmal való rendelkezés, amelyet a gépkocsivezetőnek szállítás megkezdése előtt kell megkapnia. A referenciaszám nélkül végzett szállítás büntetést von maga után. A törvény 32. cikk 1. bekezdése alapján, amennyiben az ellenőrzés során kiderül, hogy **a gépkocsivezető a szállítást a referenciaszám nélkül, vagy a bejelentést helyettesítő és az annak elfogadását igazoló dokumentum vagy a raktárközi**

árutovábbítást igazoló dokumentum nélkül kezdte meg, a gépkocsivezető 5000 zlotytól 7500 zlotyig terjedő pénzbüntetéssel sújtható.

Az ellenőrzést az útdíj fizetés ellenőrzésére jogosult szolgálatok: a rendőrség, az ITD közlekedési felügyelet illetve a vám-, és határőrség végezhetik. Amennyiben a rakomány nem felel meg fajtája, mennyisége, tömege, térfogata szempontjából a bejelentett adatoknak, vagy az áru emelt kockázattal jár, a járműre vámzár tehető vagy ha nincs a szállítmány bejelentve – a jármű vagy csak a rakomány lefoglalható.

A törvény előírja, hogy annak életbelépésétől számítva **2017. május 1-ig terjedő időszakban nem kerül sor büntetés kiszabására (átmeneti időszak), ami lehetővé teszi az áruk fuvarozásában részt vevő alanyoknak az új rendelkezések megismerését és azok bevezetését.**